

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžak/5/2019
Identifikačné číslo spisu: 1018201564
Dátum vydania rozhodnutia: 21.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1018201564.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): N. K. T., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť Senegalská republika, aktuálne s miestom pobytu v Pobytovom tábore Rohovce, bez platného dokladu totožnosti, zastúpeného Ligou za ľudské práva, občianske združenie so sídlom Baštová 5, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková 6, Bratislava, o správnej žalobe vo veciach azylu, o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4SaZ/7/2018 zo dňa 30. januára 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Sťažovateľovi právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Žalovaný rozhodnutím ČAS: MU-PO-105-31/2017-Ž zo dňa 01.10.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) v zmysle § 13 ods. 1, § 13c ods. 1, § 20 ods. 4 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 480/2002 Z.z.“) sťažovateľovi neudelil azyl a neposkytol mu doplnkovú ochranu.

2. Sťažovateľ dňa 12.8.2017 požiadal o azyl z dôvodu, že na Slovensku chce pracovať, vidieť svoje dcéry, ktoré sa môžu na Slovensku zdržiavať, pretože jeho bývalá priateľka tu má rodinu. Dňa 14.09.2017 rozhodol žalovaný tak, že žiadosť o udelenie azylu zamietol ako neprípustnú, pretože na jej posúdenie je príslušná Česká republika. O žalobe, podanej proti tomuto rozhodnutiu rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 4SaZ/6/2017 zo 06.12.2017 tak, že žalobu zamietol. Kasačnú

sťažnosť, podanú voči tomuto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky zamietol rozsudkom sp. zn. 1Sžak/3/2018 z 27.03.2018. Nakoľko sa v stanovenej lehote nepodarilo uskutočniť transfer sťažovateľa do Českej republiky, za posúdenie podanej žiadosti o azyl ostala zodpovedná Slovenská republika.

3. Počas vstupného pohovoru dňa 07.06.2018 sťažovateľ uviedol, že sa po zdravotnej stránke cíti dobre a môže vypovedať. Ďalej uviedol, že voči nemu nebolo vedené trestné ani iné obdobné konanie, nebol členom politickej strany či hnutia; počas pobytu v Českej republike (od r. 1995) si našiel priateľku s ktorou má dve dcéry, pričom od roku 2005 nemá s priateľkou ani s dcérami žiaden kontakt, ani telefonický. Jediným dôvodom podania žiadosti bolo to, aby sa dostal k svojim deťom, obnovil s nimi kontakt, vychovával ich a staral sa o ne. Dňa 21.09.2018 doručila právna zástupkyňa sťažovateľa žalovanému vyjadrenie pred vydaním rozhodnutia s prílohou - „Vyjadrenie k psychologickému stavu" z 19.09.2018 vypracovaným psychologičkou Slovenskej humanitárnej rady p. C. N., ktoré obsahuje opis správania sa žalobcu počas jeho pobytu v PT Rohovce so záverom, že absolvoval opakované „psychologické stretnutia", odmietal však psychologické vyšetrenie, lebo ho nepovažoval pre seba za potrebné. Konštatovala, že na základe takto zistených informácií nie je možné dospieť k záveru o jeho psychologickom stave.

4. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaný najmä uviedol, že sťažovateľ žiadosť o udelenie medzinárodnej ochrany odôvodňuje inými skutočnosťami alebo dôvodmi, ako tými, ktoré sú uvedené v § 8, 10, 13a alebo § 13b zák. č. 480/2002 Z.z. Jeho snahu vyhnúť sa vyhosteniu, resp. snahu o zotrvanie na území Slovenskej republiky za účelom práce a výchovy svojich dcér nemožno považovať za dôvody zlučiteľné s predmetnými ustanoveniami zákona.

5. Na základe individuálneho posúdenia dôvodov sťažovateľa nemal žalovaný za preukázané, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia v zmysle § 13a zák. č. 480/2002 Z.z.

6. K návrhu o nariadenie vyšetrenia u klinického psychológa alebo psychiatra uviedol, že vyjadrenie Slovenskej humanitárnej rady nepreukázalo zlý psychický zdravotný nález. Sťažovateľ odmietal psychologické vyšetrenie a nepovažoval ho za potrebné. Pri pohovore dňa 07.06.2018 sťažovateľ uviedol, že nemá psychické problémy a netrpí depresiou. Z uvedených dôvodov ako aj z dôvodov absolútnej absencie príznakov týkajúcich sa prenasledovania alebo vážneho bezprávia žalovaný nepovažoval návrh za opodstatnený.

7. Záverom žalovaný uviedol, že preskúmané rozhodnutie nemožno chápať ako zásah do práva sťažovateľa na rodinný život. Uvedeným rozhodnutím nebolo rozhodnuté o jeho práve starať sa a vychovávať svoje deti.

II.

Konanie na Krajskom súde

8. Sťažovateľ podal prostredníctvom právnej zástupkyne proti preskúmanému rozhodnutiu na Krajský súd v Bratislave správnu žalobu vo veci azylu podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.") s nasledujúcimi žalobnými bodmi (§ 182 ods. 1 písm. e/ S.s.p.):

- žalovaný nedostatočne zistil skutkový stavu veci a
- v administratívnom konaní došlo k porušeniu príslušných procesných ustanovení, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia.

9. Sťažovateľ najmä namietal, že žalovaný nereagoval na vyslovené podozrenie, že by mohol byť zraniteľnou osobou z dôvodu vážnej duševnej choroby. V tejto súvislosti poukázal na „Vyjadrenie k psychologickému stavu" psychologičky Slovenskej humanitárnej rady pôsobiacej v PT Rohovce z 19.9.2018.

10. Krajský súd v Bratislave v konaní podľa ust. § 207 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní

žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) zistil, že sťažovateľovi nebolo možné vyhovieť z nasledujúcich dôvodov.

- zo žiadneho z dokumentov, založených v spise nevyplýva, že by sťažovateľ trpel ochorením, že by prezentoval akékoľvek zdravotné ťažkosti, resp. že by jeho správanie bolo abnormálnym, neobvyklým či vybočujúcim z bežného správania sa. V opačnom prípade by bol o ňom záznam vedenia PT Rohovce, resp. ošetrojúceho lekára;
- až po zmene zástupkyne v konaní pred žalovaným, táto bez bližšieho určenia či opisu prezentovala podozrivé správanie sa sťažovateľa;
- správanie sa sťažovateľa, opísané vo vyjadrení Slovenskej humanitnej rady nevybočuje z bežného rámca správania sa žiadateľov o azyl. Navyiac je z jeho obsahu zjavné, že sťažovateľ nepovažuje za potrebné aby absolvoval psychologické vyšetrenie;
- Návrh na klinické psychologické vyšetrenie bol vypracovaný a k žalobe pripojený účelovo s cieľom (ako to je tiež výslovne uvedené v žalobe) zabezpečiť prípadne sťažovateľovi „určité zvýhodnenie postavenia v súvislosti s možnosťou požiadať o udelenie medzinárodnej ochrany prostredníctvom azylu z humanitárnych dôvodov". Hodnovernosť obsahu, resp. záverov uvedených v tomto dokumente je podľa názoru krajského súdu spochybnená už otázkou, položenou jeho spracovateľke, ktorá je sugestívnou, pretože obsahuje už vopred záver, že sťažovateľ je zraniteľnou osobou;
- sťažovateľ nekonkretizoval, ktoré ustanovenia zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, resp. zák. č. 480/2002 Z.z. žalovaný v konaní porušil;

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

11. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. f) S.s.p., t.j. krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že

- žalovaný ako aj krajský súd v rozhodnutí vychádza zo skutkového stavu, ktorý nie je náležite zistený a je nedostačujúci pre riadne posúdenie veci;
- sťažovateľ sa podrobil lekárskeму vyšetreniu u klinického psychiatra dňa 14.01.2019 a 11.02.2019, počas ktorého mu bola diagnostikovaná klinická diagnóza: Zmiešaná depresívna a úzkostná porucha F 41.2 a nasadené medikamentózna terapia (Lekárska správa - nález zo dňa 11.02.2019);
- právna zástupkyňa navrhla klinické vyšetrenie sťažovateľa z dôvodu závažného podozrenia získaného na základe pozorovaní po osobných konzultáciách;
- status zraniteľnej osoby, by mu priznával určité zvýhodnené postavenie v súvislosti s možnosťou požiadať o udelenie medzinárodnej ochrany prostredníctvom azylu z humanitárnych dôvodov prípadne aj formou doplnkovej ochrany, keďže nie je ani zo spisu známe ako by sa s takýmito zraniteľnými osobami zaobchádzalo v krajine pôvodu;
- zo správ o krajine pôvodu nie je zrejماً dostupnosť špecializovanej zdravotnej starostlivosti vo vzťahu ku konkrétnej diagnóze sťažovateľa;
- v administratívnom spise sa nachádza preukaz sťažovateľa ako žiadateľa o azyl v Českej republike, na ktorom sa uvádza, že je osobou bez štátnej príslušnosti, čo by odôvodňovalo považovať ho za zraniteľnú osobu s osobitým postavením;

13. Záverom navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného v celom rozsahu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

B)

14. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 21.03.2019 zrekapituloval priebeh administratívneho konania a konania pred správnym súdom obdobne ako bol prezentovaný v tomto rozhodnutí. Najmä doplnil, že v administratívnom konaní postupoval vecne správne, pričom vychádzal

hlavne z výpovede sťažovateľa a z objektívne zistených skutočností. Z dôvodov, ktoré sťažovateľ uviedol vyplýva, že nespĺnil žiadnu z podmienok na udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany. Počas sťažovateľovho pobytu v azylovom zariadení mu žalovaný zabezpečil vhodné podmienky na ubytovanie a starostlivosť v zmysle § 39 ods. 1 zák. č. 480/2002 Z.z. a rovnako rešpektoval ust. § 17ab citovaného zákona.

15. Záverom navrhol, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť.

III.

Právny názor kasačného súdu

16. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru o tom, že kasačná sťažnosť je nedôvodná. Preto ju postupom podľa § 461 S.s.p. zamietol.

17. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 1 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 21. mája 2019 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

18. Z administratívneho spisu je zjavné, že žalovaný vykonal v konaní vo vzťahu k sťažovateľom prezentovaným dôvodom žiadosti o azyl ale najmä možným rizikám vážneho bezprávia odôvodňujúcich prípadné poskytnutie doplnkovej ochrany (keďže relevantné azylové dôvody v zmysle § 8 zák. č. 480/2002 Z.z. sťažovateľ neprezentoval a tieto z jeho výpovede nebolo možné ani inak identifikovať) náležité dokazovanie procesne legálnymi dôkazmi najmä výsluchom sťažovateľa, lustráciami v informačných systémoch a obsahom písomnej odpovede z Odboru dokumentaristiky a zahraničnej spolupráce azylovej a migračnej politiky Migračného úradu preto sa kasačný súd s námietkou vytykajúcou žalovanému ako aj krajskému súdu zistenie skutkového stavu nedostačujúceho pre riadne posúdenie veci nestotožnil.

19. Obdobne kasačný súd nepovažoval za dôvodný sťažnostný bod ktorým právna zástupkyňa s poukazom na nepriaznivý zdravotný stav sťažovateľa vytykala správne mu súdu nesprávny procesný postup, ktorým tento mal znemožniť sťažovateľovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Okrem absencie konkretizácie a právnej klasifikácie takto porušenej povinnosti súdu je potrebné pripomenúť, že do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04) alebo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97); právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

20. V tejto súvislosti je potrebné odkázať na obsah dotazníka zo dňa 07.06.2018, spísaného za prítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľa, podľa ktorého sa žalovaný na začiatku jeho spisovania opýtal sťažovateľa, či mu jeho zdravotný stav dovoľuje vypovedať, na čo tento uviedol: „Áno, cítim sa dobre, môžem vypovedať“. Na otázku, či má psychické problémy, či trpí depresiou odpovedal „Nie“. Právna zástupkyňa ani sťažovateľ v priebehu spísania dotazníka nijakým spôsobom nenamietali akúkoľvek indispozíciu sťažovateľa. Z obsahu administratívneho spisu ďalej nevyplýva, žeby sa sťažovateľ alebo jeho právna zástupkyňa v priebehu konania sťažovali na akékoľvek jeho zdravotné

ťažkosti. Tieto spochybnila právna zástupkyňa až pred vydaním preskúmaného rozhodnutia s poukazom na vyjadrenie Slovenskej humanitnej rady zo dňa 19.09.2018, z ktorého však vyplynulo, že sťažovateľ nepovažoval za potrebné absolvovať psychologické vyšetrenie a toto odmieta a preto nebolo možné dospieť k záveru o psychologickom stave sťažovateľa s tým, že až absolvovanie vyšetrenia klinickým psychológom alebo vyšetrenie u psychiatra by malo poskytnúť zdravotný nález a teda jasný záver ohľadom psychologického stavu sťažovateľa.

21. V preskúvanom rozhodnutí sa s uvedenými skutočnosťami žalovaný vysporiadal, pričom zrozumiteľne vysvetlil, z akých dôvodov nepovažoval návrh na nariadenie vyšetrenia sťažovateľa za opodstatnený. Disponujúc informáciami o pobytovej histórii žalobcu v Schengenskom priestore, z ktorej vyplýva, že v minulosti tento bol schopný samostatne bývať a pracovať na území iných štátov (konkrétne v Českej republike, kde žil od roku 1995) a organizovať svoje cesty v zahraničí, preto aj s ohľadom na aktuálne informácie bez akýchkoľvek príznakov zlého psychického stavu (prípadne súvisiaceho s prenasledovaním resp. vážnym bezpráviom) o jeho osobe a odmietavý postoj jeho samotného k otázke vyšetrenia jeho zdravotného stavu nemožno dôvodne vytýkať, že nepovažoval za potrebné nariadiť jeho vyšetrenie.

22. Ani návrh na klinické psychologické vyšetrenie zo dňa 29.10.2018 predložený správne mu súdu spolu so žalobou podľa názoru kasačného súdu neobsahuje také závery, ktoré by odôvodňovali potrebu nariadenia vyšetrenia sťažovateľa, pričom obdobne ako vyjadrenie Slovenskej humanitnej rady zo dňa 19.09.2018, iba odkazuje na (pre postoj samotného sťažovateľa neuskutočnené) vyšetrenie klinickým psychológom, ktoré by umožnilo zistiť, aký je zdravotný stav sťažovateľa. Spracovateľ návrhu pritom navrhuje, aby bolo sťažovateľovi umožnené, aby sa podrobil vyšetreniu u klinického psychológa. Pokiaľ ho správny súd pre jeho v žalobe výslovne uvedený účel dosiahnutia „určitého zvýhodnenia postavenia v súvislosti s možnosťou požiadať o udelenie medzinárodnej ochrany prostredníctvom azylu z humanitárnych dôvodov" s poukazom na sugestívnu otázkou vopred navodený záver, že žalobca je zraniteľnou osobou považoval za účelový a preto ho nezohľadnil, nebolo možné s týmto záverom nesúhlasiť.

23. Pochybnosti obdobného charakteru vyvstávajú aj v súvislosti s lekárskou správou Psychiatrickej ambulancie DDKKMED, s.r.o. z 11.2.2019 predloženou právnou zástupkyňou sťažovateľa spolu s kasačnou sťažnosťou konštatujúcou u neho zmiešanú a depresívnu poruchu (t.č. stav zlepšený po nasadení medikamentóznej terapie), najmä s poukazom na doterajší priebeh konania a postoje sťažovateľa k svojmu zdravotnému stavu počas neho, keď sa nepreukázalo, že by sám naznačoval akékoľvek problémy v tomto smere a prinajmenšom súhlasil s jeho vyšetrením (vyjadrenia samotného sťažovateľa pri vstupnom pohovore, podľa ktorých je jeho zdravotný stav dobrý a netrpí depresiou, ako aj obsah vyjadrenia Slovenskej humanitnej rady zo dňa 19.09.2018, podľa ktorého sťažovateľ odmieta vyšetrenie) a takéto dôvody žiadal zohľadniť pri rozhodovaní o jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu.

24. Okrem skutočnosti, že ide o nový dôkaz predložený v štádiu kasačného konania, kedy v zmysle § 441 S. s. p. nové skutočnosti a dôkazy zásadne nie sú prípustné (keďže ide o mimoriadny opravný prostriedok a režim koncentrácie sporu nepripúšťa od istej fázy uplatňovanie práva novôt, pričom podľa lekárskej správy z vyšetrenia zo dňa 11.02.2019 sa sťažovateľ mal podrobiť vyšetreniu u psychiatra už dňa 14.01.2019, teda ešte pred verejným vyhlásením napadnutého rozsudku krajského súdu dňa 30.01.2019 a teda sťažovateľ resp. jeho právna zástupkyňa mali možnosť poskytnúť krajskému súdu informáciu o tom, že sa sťažovateľ dňa 14.01.2019 podrobil vyšetreniu a prípadne aj predložiť mu lekársku správu) kasačný súd na neho z horeuvedených dôvodov neprihliadol.

25. Podľa ust. § 441 S.s.p., v kasačnej sťažnosti nemožno uplatňovať nové skutočnosti a dôkazy okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podanej kasačnej sťažnosti.

26. Sťažovateľom resp. právnou zástupkyňou naznačené reťaziace sa hypotetické závery o jej závažnom podozrení na základe pozorovaní sťažovateľa pri osobných konzultáciách s ním odôvodňujúce jeho status zraniteľnej osoby umožňujúci mu určité zvýhodnené postavenie v súvislosti s možnosťou

požiadania o udelenie medzinárodnej ochrany prostredníctvom azylu z humanitárnych dôvodov prípadne aj formou doplnkovej ochrany a v tejto súvislosti namietané nevykonanie dokazovania o informácie ako by sa s takýmito zraniteľnými osobami zaobchádzalo v krajine pôvodu sťažovateľa kasačný súd nepovažoval za spôsobilé spochybnit' aktuálne závery, ku ktorým dospel na základe vykonaného dokazovania žalovaný a s ktorými sa stotožnil aj krajský súd.

27. Kasačný súd neprihliadol ani na sťažnostný bod spochybňujúci ustálenie štátnej príslušnosti sťažovateľa odkazujúc na obsah administratívneho spisu žalovaného, z ktorého nevyplynuli relevantné pochybnosti o štátnej príslušnosti sťažovateľa. Napriek tomu, že fotokópia jeho cestovného preukazu totožnosti vydaného Českou republikou nesie na jeho obale predtlačенú všeobecnú informáciu o jeho držiteľovi ako osobe bez štátnej príslušnosti, na inej strane tohto dokladu, medzi údajmi viažucimi sa k osobe sťažovateľa sa uvádza, že je štátnym príslušníkom Senegalu, čo sťažovateľ nikdy nespochybnil a sám na viacerých miestach pred správnymi orgánmi uvádzal a vyplýva to aj z údajov iných úradných orgánov nachádzajúcich sa v spise žalovaného.

V.

28. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že krajský súd neporušil zákon, keď správnu žalobu zamietol, kasačná sťažnosť teda nie je dôvodná a preto ju v súlade s ust. § 461 S.s.p zamietol.

29. O trovách konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 S.s.p. v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ktorý bol v konaní neúspešný nárok na náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.